

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Základní aspekty trestněprávní odpovědnosti za pracovní úraz

Jakkoliv mezi běžnější následky pracovního úrazu patří pokuta od orgánu inspektorátu práce, nutnost odškodnění poškozeného a v případě smrtelného úrazu pozůstalých a nutnost uhradit regresní nároky úrazové pojišťovně a orgánům nemocenského pojištění, jedním z následků, které mohou provázet pracovní úraz, je rovněž trestněprávní odpovědnost.

Mimo další povinnosti související s pracovním úrazem je zaměstnavatel povinen ohlásit pracovní úraz bez zbytečného odkladu územně příslušnému útvaru Policie České republiky v případě smrtelného úrazu nebo nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že v souvislosti s pracovním úrazem byl spáchán trestný čin.^[1] Bezprostřední vliv na trestněprávní rovinu pracovního úrazu má zaevidování úrazu do knihy úrazů a záznam o úrazu, kde je nutné zaznamenat příčiny úrazu a další okolnosti.^[2] Jde tak o první podklad k prověření, zda mohl být v souvislosti s úrazem spáchán trestný čin a k prvotnímu posouzení, kdo by mohl být pachatelem tohoto činu.

Primárně je třeba podotknout, že trestní právo by mělo sloužit jako prostředek ultima ratio a mělo by být aplikováno pouze tehdy, jestliže pro ochranu právem chráněných zájmů nelze docílit jinak.^[3] Pokud se již dostane případ do trestněprávní roviny, budou nejčastěji připadat v úvahu trestné činy ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148 trestního zákoníku), těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 147), případně usmrcení z nedbalosti (§ 143 trestního zákoníku), přičemž kvalifikovanou, a tedy přísněji trestanou, skutkovou podstatou je ve všech třech případech nedbalostní ublížení na zdraví (či usmrcení) mj. z důvodu hrubého porušení zákonů o bezpečnosti práce.^[4] Je tedy zřejmé, že do trestněprávní roviny se pracovní úraz dostane zejména tehdy, pokud zaměstnavatel nedostatečně zabezpečil bezpečnost a ochranu zdraví při práci a v příčinné souvislosti s tímto pochybením došlo ke vzniku pracovního úrazu. K trestnému činu v souvislosti s pracovním úrazem přitom nemusí dojít pouze u zaměstnanců, ale též u dalších osob, neboť pravidla BOZP musí zaměstnavatel zajišťovat i ve vztahu ke všem fyzickým osobám, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovišti.^[5]

Jelikož lze předmětné trestné činy spáchat jednáním i opomenutím, může být spáchán trestný čin v souvislosti s pracovním úrazem například řádným neorganizováním práce, neposkytnutím ochranných pomůcek, nestanovením pracovních postupů pro vykonávání činností souvisejících s obsluhou strojů, zábran a ochranných zařízení na strojích a jiných porušení předpisů upravujících bezpečnost práce nebo nevhodným konstrukčním uspořádáním pracoviště z hlediska bezpečnosti.^[6]

V neposlední řadě je potřeba stanovit, která osoba (nebo osoby) může být pachatelem trestného činu v souvislosti s pracovním úrazem. Přirozeně neexistuje jednoznačná odpověď, ale v případě výše uvedených nedbalostních trestných činů se v zásadě se bude jednat o osobu, která svým jednáním nebo opomenutím trestní následek způsobila. Zákoník práce stanovuje, že péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci uložená zaměstnavateli je nedílnou a rovnocennou součástí pracovních povinností vedoucích zaměstnanců a odpovědnost za bezpečnost práce přebírá na svém pracovišti nebo pracovním úseku vedoucí zaměstnanec. To platí, jen pokud nebylo zajištění BOZP delegováno na jinou osobu, jež by měla bezpečnost a ochranu zdraví při práci zajišťovat. V případě, že by zaměstnavatel neměl takové zaměstnance nebo osoby, které jsou zodpovědné za zajištění BOZP, pak může být pachatelem trestného činu samotný zaměstnavatel. V rámci vyšetřování je proto nezbytné

identifikovat hierarchii řízení a vztahy nadřízenosti a podřízenosti u konkrétního zaměstnavatele a jeho vnitřní předpisy a pracovní pokyny.

Nezbytným předpokladem vzniku trestní odpovědnosti za pracovní úraz je příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a škodlivým následkem v podobě pracovního úrazu za pracovní úraz. Za příčinu pak může být považován každý jev, bez něhož by jiný jev nenastal, respektive nenastal způsobem, jakým nastal (co do rozsahu poruchy či ohrožení, místa, času apod.).^[7] V mnohých případech existuje určitá míra spoluzavinění ze strany poškozeného, avšak pokud jednání pachatele zůstává skutečností, bez níž by ke škodlivému následku nedošlo, nedojde k přerušení příčinné souvislosti. Může tak dojít maximálně k určité míře spoluzavinění ze strany poškozeného (případně jiných osob). Dle judikatury Nejvyššího soudu by se příčinná souvislost přerušila jen tehdy, kdyby nová okolnost působila jako výlučná a samostatná příčina, která způsobila následek bez ohledu na jednání pachatele.^[8]

Je nasnadě, že pracovní úraz je způsoben zpravidla celým řetězcem souvisejících pochybení. Výzvou v rovině trestní odpovědnosti za pracovní úraz je pak nejen stanovení, zda se vůbec stal trestný čin v přímé souvislosti s výkonem práce, ale také která konkrétní osoba nebo osoby by měly být trestně stíhány a jaká je míra jejich spoluzavinění.

Mgr. Adéla Bilová,
advokátka

MT Legal s.r.o., advokátní kancelář

Jugoslávská 620/29
120 00 Praha 2

Tel.: +420 222 866 555
Fax: +420 222 866 546
e-mail: info@mt-legal.com

^[1] Nařízení č. [201/2010](#) Sb., vlády o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, § 4.

^[2] Nařízení č. [201/2010](#) Sb., vlády o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, § 3, § 5.

^[3] Zákon č. 40/2009, trestní zákoník, § 12.

^[4] Mezi zákony o bezpečnosti práce patří zejména zák. č. [262/2006](#) Sb., zákoník práce,

zák. č. [309/2006](#) Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zák. č. [61/1988](#) Sb., o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě, zák. č. [350/2011](#) Sb., o chemických látkách a chemických směsích.

[5] Zákon č. [262/2006](#) Sb., zákoník práce, § 101 odst. 5.

[6] Dále např. nařízení vlády č. [378/2001](#) Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a náradí.

[7] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. 7 Tdo 1225/2016.

[8] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 5. 2010, sp. zn. 6 Tdo 1478/2009.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)